

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXIX. Ecclesiastici beneficiati cæteris strictiùs tenentur ad superflua
beneficiorum in pauperes, vel alias pias causas, eroganda, nec de iis in
usus profanos, vel in consanguineos suos, non ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

CAPUT XXIX.

Ecclesiastici beneficiati ceteris strictius tenentur ad superflua beneficiorum suorum in pauperes, vel alias pias causas eroganda, nec de iis in usus profanos, vel in consanguineos suos, non pauperes, disponere possunt.

285 **E**st assertio ad eam communis & certa, ut eam Wigers tr. 1. de just. c. 3. dub. 9. omnino certam pronuntiet, ita ut opposita ne quidem (inquit) reputetur ullo modo probabilis. Sylvius 2. 2. q. 185. a. 1. ad eam indubitatam, ut dubium non sit, eos beneficiarios, qui contrafaciunt, peccare mortaliter. Comitulus l. 1. respons. moral. q. 70. oppositam vocat novam, periculi plenam, ab Autoribus nescio quibus, post mille quingentos annos, in Rempublicam Christianam inventam, de qua si in Concilio quopiam Generali disceptaretur, tamquam falsa, & catholicis auribus & mentibus indigna, prorsus exploderetur. Navarrus vero de re ditib. Eccles. q. 2. monit. 7. ait, quod eam ipse tenere percipit, sed urgente conscientia non potuit. Eamque Archidiaconus vocat *Juris haeresim*, alii errorem gravissimum. Eam certe periculosam recte dici, probat exemplum cujusdam Philippi Cancellarii Parisiensis, qui (post mortem apparentis Guilielmo Parisiensi Episcopo) damnatum se aeterna morte dixit, & ab Episcopo interrogatus de causa suae damnationis: *Tres sunt* (inquit) *prima est quod recrescentes fructus annuos beneficiorum meorum contra pauperes timide reservavi.* Quod ipsemet Episcopus in praedicatione sua Clericis omnibus recitavit, uti referunt Dionysius Carthusianus in opusculo de pluralit. benef. Spondanus ad annum 1238. Navarrus loco citato, & ante illos Thomas Cantipratanus, Episcopus, Alberti Magni Auditor, & S. Thomae Condiscipulus, vir integerrima fidei, l. 1. de apibus cap. 19.

286 Probatur itaque assertio nostra 1°. ex epistola Urbani I. Papae ad omnes Christianos c. 2. ubi de bonis Ecclesiae attributis sic ait: *Ipsae res fidelium, qua Domino offeruntur, non debent in aliis usibus, quam Ecclesiasticis, & Christianorum fratrum, vel indigentium converti. Quia vota sunt fidelium, & pretia peccatorum, & patrimonia pauperum.* Refertur in Breviario ad diem 25. Maii.

287 2°. ex sacris Canonibus, citatis in Decreto, causa 12^a. per totam, expressè declarantibus, non esse licitum, opes, & proventus Ecclesiasticos, portionem congruae Clericorum sustentationi necessariam superantes, aliis quam piis usibus, sive ad Dei cultum, sive ad pauperum sustentationem pertinentibus impendere. Atque ita statutum est in octavo Concilio Generali, sub Adriano II. act. 10. c. 15. Et renovatum in

Tridentino sess. 15. cap. 1. de reform. Cleric. hac reddita ratione, cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quae Dei sunt, consanguineis donent; sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuant, &c.

In Concilio quoque Cartaginensi IV. 288 cap. 31. statuitur, ut Episcopus rebus Ecclesiae tamquam commendatis, non tamquam propriis utatur. Et in vetustiori Concilio Antiocheno anni 341. can. 25. Episcopus habeat rerum Ecclesiae potestatem, ut eas in omnes egentes dispense, cum multa cautione, & Dei timore: ipse autem eorum quae opus est sit particeps ad usus necessarios, & fratrum qui apud eum hospitio excipiuntur, secundum divinum Apostolum, qui dicit: "Habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus." *Sin autem iis non sit contentus, & res in proprios usus convertat, & Ecclesiae reditus, vel agrorum fructus, suis cognatis, vel fratribus, vel filiis praebeat... det Synodo Provinciae rationem.*

Concilium Aurelianense I. cap. 5. sic 289 statuit: *De oblationibus & agris, quos Dominus noster Rex Ecclesiae suo munere conferre dignatus est... desinimus, ut in reparationibus Ecclesiarum, alimentis Sacerdotum, & pauperum, vel redemptionibus captivorum, quidquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit, expendatur. Quod si aliquis Sacerdos, ad hanc curam minus sollicitus, ac devotus exciterit, publice à comprovincialibus Episcopis confundatur. Quod si nec sub tali confusione se correxerit, communionem fratrum habeatur indignus.*

Concilium Parisiense VI. cap. 15. Nulli 290 Sacerdotum liceat res Deo dicatas, siveque commissas, ut proprias tractare, & ad multifarios, secundum libitum suum, eas usus retorquere. Et infra: *Sicut igitur praemissa documenta declarant, non sunt res Ecclesiae ut propria tractanda, sed ut Dominica, & à Domino commendata. Quicumque ergo eas ad suos proprios usus, terrenosque honores & delectationes retorquet, quanti sit discriminis, quantaque transgressionis, aperte animadverti potest.* Et cap. 16. de contrafacientibus dicit, eos à suo ministerio multis modis exorbitasse, & se diabolo mancipasse, multisque laicorum ex hoc facto in damnationis scandalum & perditionis pertraxisse cognovimus. Idem habent Concilium Turonense III. can. 10. Cabilonense II. can. 6. Aquigranense anni 836. p. 2. can. 7. Nannetenf. can. 10.

3°. idipsum probatur ex SS. Patribus, qui 291 unanimi calculo assertionem nostram tradunt. Hieronymus in cap. 3. Sophoniae contrafacientibus applicat illud Prophetae: *Judices quoque ejus quasi lupi Arabia, occidentes vespere, & nil relinquentei in mane, non aspicientes ad ortum solis, sed morantes semper in tenebris, & possessiunculas Ecclesiae, & ea quae in Dei donaria conferuntur, vertentes in lucrum suum, ut non habeant pauperes quod mane comedant. Qui quasi in nocte, & nullo vidente,*

populantur, & cum laborum more cuncta diripiunt, ne parvos quidem cibos indigentibus derelinquant.

292 S. Augustinus epist. 185. aliàs 50. Si privatim quæ nobis sufficiant possidemus, non sunt illa nostra, sed pauperum, quorum procuratorem quodam modo gerimus, non proprietatem nobis usurpatione damnabili vindicamus.

293 Julianus Pomerius l. 2. de vit. contempl. c. 9. Nihil aliud sunt res Ecclesie, nisi vota fidelium, pretia peccatorum, & parimonia pauperum.

294 Gregorius Magnus l. 12. epist. 31. Mos Apostolica Sedis est, ordinatis Episcopis præceptum tradere, ut de omni stipendio quod accedit, quatuor debeant fieri portiones; una videlicet Episcopo, & familia ejus, propter hospitalitatem, alia Clero, tertia vero pauperibus, quarta Ecclesiis reparandis.

295 Alexander III. cap. fraternitatem ext. de donationib. Cum Episcopus, & quilibet Prælati, rerum Ecclesiasticarum sit procurator, non dominus.

296 S. Bernardus epist. 11. Clericos omnes in persona Fulconis sic interpellat: „ Conceditur tibi, ut si bene deservis, de altario vivas; non autem ut de altario luxurieris, ut de altario superbias, ut inde compares tibi fræna aurea, sellas depictas, calcaria deargentata, varia griseaque pellicæ, à collo & manibus ornata purpureo diversificata. Denique quidquid præter necessarium vitium, ac simplicem vestitum de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est. „ Serm. 18. in Cant. „ Timeant Clerici, timeant Ministri Ecclesiæ, qui in terris Sanctorum, quas possident, tam iniqua gerunt, ut stipendiis quæ sufficere debeant minimè contenti, superflua, quibus egeni sustentandi forent, impiè sacrilegèque sibi retineant, & in usus suæ superbiæ, atque luxuriæ victum pauperum consumere non vereantur. Duplici profecto iniquitate peccantes; quod & aliena diripiunt, & sacris in suis vanitatibus & turpitudinibus abutuntur. „ Idem repetit in Declamationibus in illa Evangelii verba: *Ecce nos reliquimus omnia.* „ Clericus de altario vivat, & non ex Clericatu ditior fiat, non sibi de bonis Ecclesiæ ampla palatia fabricet; nec in vanitate aut superfluitate dispergat, nec ex tollat de facultatibus Ecclesiæ consanguineos, aut neptes (ne filias dixerim) nuptui tradat. Res pauperum non pauperibus dare, par sacrilegii crimen esse dignoscitur. Sane patrimonia pauperum, facultates Ecclesiarum, sacrilegè eis crudelitate surripitur, quidquid sibi ministri & dispensatores, non utique domini vel possessores, ultra victum accipiunt & vestitum. Nec enim ordinavit Deus his qui Evangelio serviunt, de Evangelio quærere aut habere delicias, vel ornatum, sed vivere (ait Paulus) ex eo, ut videlicet sint contenti alimenta corporis (non

Tom. II.

irritamenta gulæ, aut incentiva libidinis) & quibus tegantur, non quibus ornentur, accipere. Ne ipsi quidem Episcopis minùs modestum permittit ornatum: me etiam tacente, et si non Curia Regum, tamen penuria pauperum clamat. Sileat licet fama, sed non fames. Clamant nudi, clamant famelici, conqueruntur & dicunt: Dicite, Pontifices, in fræno quid facit aurum? Numquid aurum à fræno repellit frigus, sive euriem? Nobis frigore & fame laborantibus quid conferunt tot mutatoria, vel extensa in perticis, vel plicata in mantis? Nostrum est quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis. Et nos enim Dei plasmatio, & nos Christi sanguine redempti sumus. Nos ergo fratres vestri. Videte, quale sit de fraterna portione pascere oculos vestros. Vita nostra cedit vobis in superfluas copias. Nostri necessitatibus detrahitur quidquid accedit vanitatibus vestris. Duo denique mala ex una prodeunt radice cupiditatis, dum & vos vanitando peritis, & nos spoliando perimitis.

Sanctus Thomas 2. 2. q. 185. a. 7. quærit, utrum Episcopi mortaliter peccent, si bona Ecclesiastica, quæ procurant, pauperibus non largiantur? Et respondet, quod aliter est dicendum de propriis bonis, quæ Episcopi possidere possunt, & de bonis Ecclesiasticis. Nam propriorum bonorum verum dominium habent... sed Ecclesiasticorum sunt dispensatores vel procuratores. Dicit enim Augustinus ad Bonifacium... quorum procuratorem gerimus, non proprietatem, &c. Ad dispensatorem autem requiritur bona fides, secundum illud 1. Cor. 4. *Hic jam quaritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur.* Sunt autem bona Ecclesiastica non solum in usus pauperum, sed etiam ad cultum divinum, & necessitates ministrorum expendenda... Si ergo distincta sint bona, quæ debent in usum Episcopi cedere, ab his quæ sunt pauperibus, & ministris, & cultui Ecclesiæ eroganda; & si aliquid sibi retinuerit Episcopus de his quæ sunt pauperibus eroganda... non est dubium, quin contra fidem dispensationis agit, & mortaliter peccat, & ad restitutionem tenetur. De his autem quæ sunt specialiter suo usui deputata, videtur esse eadem ratio; quæ est de propriis bonis, quantum ad hoc quod scilicet... peccet, si immoderata sibi retineat, & aliis non subveniat. „ Et quolibeto 6. a. 12. „ Bonorum Ecclesiasticorum Clerici non sunt verè domini, sed dispensatores, secundum illud 1. Cor. 7. *Dispensatio autem mihi credita est.* Pertinet autem ad dispensatorem, ut fideliter distribuatur ea quæ ejus dispensationi committuntur... Verum quia hominum dispensatio fidei dispensatoris committitur; si quis bonâ fide dispenset bona Ec-

L1 2

„clericalia, inde accipiens quod sibi videtur
 „bonâ fide expendere, non peccat mortaliter,
 „etiam si fortè aliquid plus in suos usus con-
 „vertat, quam oporteat, (modò non fit mul-
 „tus excessus, ut infra,) talia enim, quia in
 „singularibus est eorum iudicium, non pos-
 „sunt per omnimodam certitudinem defini-
 „Unde si non fit multus excessus, potest com-
 „pati bonam fidem dispensatoris. Si verò
 „multus excessus fiat, non potest latere: &
 „ita non potest cum bona fide dispensatoris
 „hoc agi. Si autem non conservet bonam
 „fidem in dispensando, peccat mortaliter.

298 Sanctus Carolus Borromæus cum Con-
 cilio Mediolanensi I. posteaquam Clericos,
 quorum tenuis sunt redditus, sic exhortatus
 est: *Alienis necessitatibus subveniatis, & pau-
 peribus optulemini: eos qui pinguiora possi-
 dent beneficia sic alloquitur: Christi visceri-
 bus substantiam Ecclesiasticam erogate, paupe-
 ribus scilicet, peregrinis, viduis, pupillis, agro-
 tis, in vincula coniectis, captivis, quibus egen-
 tius, & esurientibus cum subvenire possitis, si
 alimenta necessaria denegatis, violata charita-
 tis rei estis in conspectu Domini. Memores esto-
 re ejus quod à sanctissimo Patre Ambrosio scrip-
 tum est: sua fideles eo animo obtulisse Ecclesia
 Ministris, ut per eorum manus, quorum fi-
 dei... omnia tribuebant, ad pauperes perve-
 nirent. Vos item alii, quicumque estis, quo-
 rum fidei Christi patrimonium propriè ad di-
 vini cultus, pauperumque usum commissum est,
 cavete, ne ambitione, aut cupiditate prolapsi,
 in alium, quam cui additum est, convertatis,
 & propterea sacrilegii rei, damnationem aeternam
 subeatis.*

299 4°. probatur assertio: quia superflua pro-
 ventuum Ecclesiasticorum, vel in luxum,
 vel in consanguineos (non pauperes) vel in
 alios profanos usus expendere, vel timidè
 reservare, est contra finem ab Ecclesia in-
 tentum, in proventuum illorum institutione,
 eorundemque factâ Clericis attributio-
 ne. Est etiam contra primarium finem in-
 tentum à Christi fidelibus, in facultatum
 suarum factâ Ecclesiis collatione. Siquidem
 fideles, Dei ardore & amore succensi, ob ani-
 marum suarum remedium, & celestis patrie de-
 siderium, suis propriis facultatibus sanctam lo-
 cupletem fecerunt Ecclesiam, ut his & milites
 Christi alerentur, & Ecclesie exornarentur,
 pauperes recrearentur, & captivi pro temporum
 opportunitate redimerentur. Verba sunt Con-
 cilio Aquisgranensis I. cap. 16. Similiter lo-
 quitur S. Petrus Damianus l. 4. epist. 12.
 Ecclesia (inquit Leo X. Constitut. 7.) ex
 facultatibus illis proventus Ecclesiasticos in-
 stituit, & Clericis attribuit, ut inde Clerici
 sustententur, & que superflua, in sanctis & piis
 operibus exponantur. Vel, ut qui beneficium
 habet, possit ex eis vivere honestè, pro suo or-
 dine, simulque queat sustinere impensas pro di-
 vino cultu, & templi sacrarumque adum re-
 paratione, & quod reliquum est, impendat in

pios usus, ut dixerant Cardinales & Prælati
 sub Paulo III. congregati. Et ideò sancto-
 rum Canonum decretis statutum est, & sanctis-
 simorum Patrum testimonio celebratum, ut qua
 bona fidelium pietas Deo consecravit, ea vel
 illorum necessitatibus honestè sublevandis, qui
 divinis dicati obsequiis, Christi ministri, &
 dispensatores mysteriorum Dei effecti essent, vel
 Ecclesie respiciendis, earumque ornamentis ad
 divinum cultum necessariis comparandis, vel
 pauperibus sustentandis addita essent. Siquidem
 ubi primum Ecclesia bona esse cepit, eam
 naturam & conditionem consecuta sunt, ut in
 alium quam sacrum & pium usum eorum fru-
 ctus converti nefas esset. Concilium Medio-
 lanense I. sub S. Carolo Borromæo tit. 63.
 Igitur bona illa in luxum, consanguineos,
 vel alios non pios usus expendere, magna
 inordinatio est.

Enimverò quisquis considerat, ea quæ ul-
 tra Clericorum sustentationem, Ecclesia-
 rum-reparationem & ornatum supersunt, esse
 vota fidelium, pretia peccatorum, patrimo-
 nium Jesu Christi, cap. cum secundum de
 præbendis. Patrimonium Crucifixi. Extravag.
 Salvator de præbend. Res Dei. Tridentinum
 supra: non potest statim non videre magnam
 inordinationem in eo quòd ex rebus Dei, pa-
 trimonio Crucifixi, votis fidelium, pretiis
 peccatorum, patrimoniis pauperum, Cleri-
 cus luxurietur, superbiat, consanguineos
 suos locupletet, in aliosvè usus profanos ea
 dispergat. Cum valde iniquum sit, ea qua
 collata sunt pro remedio peccatorum venera-
 bilibus Ecclesiis, vel relicta, aliis usibus quam
 piis applicari. cap. conquestus de foro compet.

CAPUT XXX.

Occurritur argumentis in contrarium, casus-
 que notabiles resolvuntur.

Objicies 1°. Clerici sunt domini totius 301
 Oportionis fructuum beneficii sui. Ergo
 de iis pro libitu disponere possunt.

Respondeo vel antecedens esse negan-
 dum, cum gravissimis Doctoribus (quibus
 vehementer favent Canones, & Concilia
 Cartaginensè IV. Parisiensè VI. &c. sicut
 & sancti Patres Augustinus, Bernardus, &c.)
 vel dicendum ipsos non esse dominos do-
 minio absoluto ab omni onere, sed dominio
 vinculado, seu gravato onere impendendi
 superflua in pauperes, seu alias pias causas
 (prout evincunt argumenta pro assertione
 deducta) sive interim onus istud sit iustitia,
 quale competit hæredi in hæreditatem, piis
 legatis à testatore gravatam; sive charitatis,
 statutivè Ecclesiasticæ, in allegatis Canoni-
 bus, & Conciliis expressi, de quo postea.

Objicies 2°. Si hoc ita esset, restitutio- 302
 nis lege tenerentur Clerici, superflua bene-
 ficiorum suorum expendentes in usus non